

3. В Києве підписан історический Меморандум о запуске блокчейн- платформи e-Auction 3.0 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forklog.com/v-kieve-podpisan-istoricheskij-memorandum-o-zapuskeblokchejn-platformy-e-auction-3-0/>
4. Bitcoin против бюрократии: как Украина переходит на блокчейн [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ain.ua/2016/09/14/bitcoin-protivbyurokratii-kak-ukraina-perexodit-na-blokchejn>
5. Подобрий О. В биткоинах есть один негативный момент – ученый из Италии [Електронний ресурс] / О. Подобрий – Режим доступу: <https://www.obozrevatel.com/finance/business-and-finance/19048-bitkoinyi.htm>

Степанченко Карина Олександрівна

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Іванова Марина Іллівна

д.е.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРАВОВІ РЕЖИМИ ІНОЗЕМЦІВ

Кожна країна устанавлює свій правовий режим перебування іноземців. Проте сучасне міжнародне право вкрай негативно ставиться до будь-яких форм дискримінації іноземців, і держави негайно вживають відповідних заходів до тих, хто обмежує права їхніх громадян.

У міжнародному праві правовий статус іноземців та осіб без громадянства є однією з центральних тем, оскільки правове регулювання таких осіб в кожній країні має свої особливості, що й дозволяє виокремлювати особливі правові режими іноземців.

До того слід зауважити, що правовий статус іноземців та осіб без громадянства встановлюється внутрішнім законодавством держави з урахуванням вимог, передбачених нормами міжнародного права. Незважаючи на наявність широкого кола законодавчих актів із цього питання, правове регулювання статусу іноземних громадян та осіб без громадянства має певні недоліки, одним із яких є недосконалість окремих юридичних термінів і понять, що вживаються в цих нормативних актах, у результаті чого в юридичній науці в учених щодо них немає єдиної точки зору.

Взагалі у науці поняття «режим» (лат. *regimen* – правління, управління) досить змістовне, багатозначне, вживається в різних значеннях [1, с. 344].

У «Великому енциклопедичному юридичному словнику» правовий режим визначається як певна сукупність юридичних засобів, способів, що застосовуються в певній сфері суспільних відносин та забезпечують дію правового регулювання [2, с. 691].

Тобто фактично правовий режим іноземців та осіб без громадянства являє собою специфічний вид правового регулювання конституційних відносин, виражений у поєднанні комплексу нормативних правових засобів (дозволів, заборон, зобов'язань, правових обмежень, стимулів, загальнодозвільного й дозвільного порядку регулювання тощо), яким встановлюється певна міра жорстокості правового регулювання, допустимий рівень активності суб'єктів, межі їх правової самостійності відповідно до політики держави щодо

забезпечення правових статусів іноземців та осіб без громадянства залежно від країн їх прибуття.

Традиційно розрізняють такі види режиму іноземних громадян: національний режим, режим найбільшого сприяння, спеціальний режим, недискримінаційний режим [3, с. 154]. Розглянемо їх більш детально.

Національний режим означає, що іноземці користуються майже тим обсягом прав і мають майже ті самі обов'язки, що й громадяни цієї держави. Але повного зрівняння прав та обов'язків іноземців з власними громадянами не допускається [4, с. 74].

Тобто, слід погодитись з висновком Г. С. Фединяк та Л. С. Фединяк, що термін «національний режим» є певною мірою умовним. Вказане підтверджує зміст ст. 20 гл. 2 Конституції Швеції, що містить вичерпний перелік сфер, у яких іноземці, здійснюючи права і обов'язки, користуються національним режимом [5, с. 133]. Національний режим припускає наявність такого обсягу прав і обов'язків в іноземців, що практично нічим не відрізняється від обсягу прав і обов'язків, наданих державою їхнього перебування для власних громадян.

У відповідності зі статтею 26 Конституції України іноземці й апатриди, що знаходяться в Україні на законних підставах, користуються тими ж правами і свободами, а також несуть такі ж обов'язки, як і громадяни України — за винятками, встановленими Конституцією, законами або міжнародними договорами України [6]. Ця норма одночасно і є нормою-гарантією правового статусу іноземців, що свідчить про наміри нашої держави щодо утвердження її як демократичної, правової із розвинутими європейськими цінностями. Закріплений Конституцією національний режим для іноземців знаходить свою детальну регламентацію і конкретизацію в Законі України від 2011 року «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [7]. У цьому законі містяться обмеження в правовому статусі іноземців у політичній сфері, відношення до військової служби, в сфері установа меж карної, цивільної й адміністративної юрисдикції тощо.

Режим найбільшого сприяння полягає в тому, що ці особи мають права, якими користуються чи будуть користуватися громадяни будь-якої третьої держави. Вважається, що юридична природа цього виду режиму є винятково договірною. Такий вид режиму найчастіше встановлюється на основі взаємності і здебільшого має місце у зовнішньоекономічній діяльності.

Режим найбільшого сприяння може запроваджуватися на певний строк. Позбавити режиму найбільшого сприяння, запровадженого для здійснення правосуб'єктності, можуть органи, визначені у законодавстві держав та міжнародних договорах [3, с. 156].

Щодо спеціального режиму, то як вважають Г.С. Фединяк і Л.С. Фединяк, його зміст не визначений остаточно у правовій літературі, однак іноді він визначається у національному законодавстві та міжнародних договорах, наприклад, щодо здійснення правосуб'єктності у вільних економічних зонах, стосовно інвестицій. Спеціальний режим запроваджується також на певний строк [8, с. 85].

А.А. Николюкин визначає, що спеціальний режим надається співробітникам дипломатичних і консульських установ, а також міжнародних міжурядових організацій та передбачає вилучення вказаних осіб з-під юрисдикції держави перебування, зазвичай, з питань, пов'язаних із здійсненням представницьких функцій [9, с. 22].

Спеціальний режим передбачає надання іноземцям спеціальних прав або покладення на них додаткових обов'язків порівняно із власними громадянами та громадянами інших держав. Він може бути як більш, так і менш сприятливим, ніж два вищеназвані режими [3, с. 157]. Такий режим встановлюється національним законодавством або спеціальними угодами. Іноді він є відповіддю на обмеження прав та свобод своїх громадян в іншій державі та використовується як репресалії. Прикладом застосування можна назвати спрощений порядок перетину кордону жителями прикордонних районів. В Україні таким режимом користується персонал військової бази Чорноморського флоту Російської Федерації у Севастополі [4, с. 84]. Тут слід зауважити, що нині Крим перебуває під окупацією РФ, тому реалізація цього виду режиму є ускладненою.

Недискримінаційний режим щодо здійснення прав та обов'язків осіб не потребує обов'язкового договірної оформлення. Він означає, що суб'єктам іноземного права притаманні загальні правила поведінки.

Отже, правовий режим іноземців не є тотожним поняттю правового статусу іноземців, оскільки ці поняття хоча й тісно пов'язані між собою, проте не рівнозначні. Правовий статус іноземців визначається комплексом винятково матеріально-правових норм, що регулюють відповідні відносини по суті, а правовий режим призначений забезпечувати реалізацію їх правового статусу. Також важливо визнати, що для правових режимів характерним є переважно централізоване регулювання через відповідні механізми системи органів державної виконавчої влади. Акти міжнародного права, що визначають зміст правового статусу іноземців, містять норми адміністративного змісту щодо забезпечення реалізації їхніх прав та обов'язків шляхом передбачених законом адміністративно-правових процедур, у яких виявляється деталізація змісту відповідних правових режимів у різних сферах державного управління.

Бібліографічні посилання

1. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (гол.) та ін. – К. : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1998. – Т. 4 : Н-П. – 720 с.
2. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАНУ Ю.С. Шемшученка. – 2-ге вид. – К. : Юридична думка, 2015. – 992 с.
3. Міжнародне приватне право : підручник / за ред.: В. П. Жушман, І. А. Шуміло. – Х. : Право, 2012. – 320 с.
4. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / В. А. Бігун, Є. М. Білоусов, І. М. Жуков ; за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. – Х. : Право, 2015. – 320 с.
5. Фединак Г. С., Фединак Л. С. Міжнародне приватне право : підручник. / Г. С. Фединак, Л. С. Фединак. – К.: Алерта, 2017. – 504 с.
6. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (зі змінами і доповненнями).
7. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – / № 19-20 / . – Стор. 833. – Ст. 179
8. Мінка Т. П. Поняття та зміст адміністративно-правового режиму перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства / Т. П. Мінка // Право і суспільство. – 2012. – № 4. – С. 82-85.

Ткаченко Ганна Русланівна
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Іванова Марина Іллівна
д.е.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДЕРЖАВА ЯК СУБ'ЄКТ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

Міжнародне співробітництво різноманітне за сферами здійснення, формами, реалізується різними суб'єктами, серед яких важливе місце посідають і держави. Причому останні виступають не тільки як суб'єкт міждержавних відносин публічно-правового характеру, що регулюються міжнародним правом, а й як суб'єкт цивілістичних відносин майнового та немайнового характеру, які підпадають під дію міжнародного приватного права [2].

У зовнішній сфері держава може виступати в різноманітних категоріях відносин. По-перше, її партнерами можуть бути інші держави та міжнародні організації (держава може укласти міжнародні угоди про надання та отримання позик, уступати території, здійснювати співробітництво в конкретних сферах, укласти військові та політичні союзи тощо). По-друге, держава може вступати в різноманітні майнові відносини з іноземними юридичними та фізичними особами. Існує кілька поглядів на державу як на суб'єкт міжнародного приватного права. Одні вважають державу особливим суб'єктом права, оскільки немає такого наддержавного органу, який би наділив її правами юридичної особи, і завдяки суверенітету вона виступає у відносинах, що регулюються нормами як міжнародного публічного права, так і міжнародного приватного права. Існує декілька поглядів на державу як суб'єкт міжнародного приватного права. Інші додержуються точки зору, що держава «розпадається» на дві особи. При цьому вважається, що держава діє не в якості двох осіб «казни» (фіска) – суб'єкта влади і «купця» – суб'єкта цивільних правовідносин, а в якості суверена [2].

Концепція участі держави в цивільно-правових відносинах знайшла своє відображення і в законодавстві СРСР (ст. 25 Основ цивільного законодавства Союзу РСР і республік 1991 р.2) і в законодавстві незалежної України (статті 167, 168 і 169 ЦК України).

Держава вступає у різні майнові відносини, внаслідок чого відбувається її розвиток та розвиток суспільства в цілому, ці відносини з іншими державами, міжнародними організаціями, юридичними чи фізичними особами поділяються на два види. По – перше, такі, що регулюються нормами міжнародного права, виникають між державами, державою та міжнародними організаціями у сфері міжнародного торговельного права, валютних відносин, промислового, сільськогосподарського, науково-технічного співробітництва, транспортних